

Forfatter: Jens Kristian Andersen

Titel: Udrag fra Christian Falster

Citation: Jens Kristian Andersen: "Christian Falster", i Jens Kristian Andersen: *Christian Falster*.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-authors-falster-p-shoot-idm140548252115248.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Christian Falster

Falsters behandling af *religiøse og filosofiske* spørgsmål placerer ham i mange henseender som Holbergs åndsfælle. Hans standpunkt er præget af sund fornuft, mådeholden reformisme og forsigtig rationalisme (fx udtalt skepsis over for alt, der smager af overtro). Falsters personlighedsideal er snarest en stoisk humanisme; karakteristisk er hans fremhævelse af filologens stilfærdige studier på bekostning af de stridbare teologers evige polemikker, som han anser for en skam for den kristne kirke (første part, 3. diskurs). Han har fundet sin sjælefred i 'filologens religion', en hedensk-kristen humanitet, som den findes udformet fx hos kirkefaderen Irenæus (første part, 12. diskurs). Oplysningstidens kardinaldyd, tolerancen, fremviser Falster, når han maner til overbærenhed mod legemets syndere, som han finder det bør være lettere at tilgive end sjælens (anden part, 23. diskurs). Med tolerance omfatter han desuden - i den evangeliske kristendoms navn - de reformerte, men sætter grænser ved jøder og katolikker, som overalt behandles med uvilje. Ganske særligt angriber imidlertid Falster pietisterne, især for deres irrationalisme og dømmesyge, og sætter dem ligefrem i bås med oldtidens kynikere (tredje part, 31. diskurs). Tredje part, 29. diskurs er en formelig krigserklæring til pietismen, ingenlunde noget ufarligt forehavende på Christian VI's tid. Som positivt modstykke vil den lærde mand helst henholde sig til en enfoldig forsyns- og åbenbaringstro (anden part, 13. diskurs), men Falster bygger desuden - som passioneret dyrker af oldtidskulturerne - gerne bro mellem græsk-romersk filosofi og kristendom, hvorfor han ofte fremhæver stoikernes morallære og platonismens idealisme samt alt, hvad han hos de gamle kan finde af tendenser i retning af monoteisme (første part, 18. diskurs).